

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ASKERLİK SÜRESİNE VE ASKERE ALMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Yrd. Doç. Dr. Fatih GÜRSUL

İstanbul Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Beyazıt, 34452 İstanbul, Türkiye

fgursul@istanbul.edu.tr

Arş. Gör. İsmet YİĞİTBAŞI

Yıldız Teknik Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Yıldız, 34349 İstanbul, Türkiye

iyigit@yildiz.edu.tr

Arş. Gör. Fatma Öney KOÇOĞLU

İstanbul Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Beyazıt, 34452 İstanbul, Türkiye

fonayk@istanbul.edu.tr

Telif Deklerasyonu: Biz bu bildirinin yazarları olarak sunulan fikirlerin tamamen bize ait olduğunu beyan ederiz.

Sorumlu Yazar: Yrd. Doç. Dr. Fatih GÜRSUL

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ASKERLİK SÜRESİNE VE ASKERE ALMA YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Özet

Bu araştırma üniversite öğrencilerinin askerlik süresine ve askere alma yöntemlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. İnternet üzerinden yürütülen araştırmaya, İstanbul'daki 30 üniversiteden toplam 1006 öğrenci (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan anketin birinci bölümü, katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin 7 adet sorudan; ikinci bölümü askere alma yöntemleri ve askerlik süresine ilişkin 24 adet önermeden; üçüncü bölümü ise, katılımcıların önermeler dışındaki görüşlerini almaya yönelik açık uçlu sorudan oluşmuştur. Anketin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0.731 olarak saptanmıştır. Verilerin analizinde yüzde ve frekans kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi doğrultusunda öğrencilerin %70.1'i askerlikte geçirilen zamanı ciddi bir vakit kaybı olduğunu, 78.2 gibi yüksek bir yüzdesi, askerliğin zorunlu olmaktan çıkarılıp profesyonel askerlik sistemine geçilmesi gerektiğini, yüzde 70 gibi bir oranı askerliğin kendi iş hayatlarında olumsuz etkilere yol açacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında, askerliği ertelemelerinin nedenlerinden birinin de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki mevcut terör ortamından kaynaklandığını, bölgesel dağılıma bakıldığında ise nüfus kaydı Ege Bölgesinde olan öğrencilerin terör meselesi yüzünden askerliği geciktirme konusunda yüzde 56 oranıyla başı çektiği v.b. birçok sonuçlar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Askerlik Süresi, Askere Alma Yöntemi, Profesyonel Askerlik, Bedelli Askerlik, Zorunlu Askerlik

1. GİRİŞ

Savunma ve saldırı kavramları insanoğlunun varoluşundan beri yaşantısında önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanın doğaya karşı korkusu ve kendisini korumak için başlayan mücadelesi, topluluklar halinde yaşamaya başlaması ile doğadan ziyade hemcinsleri üzerine yoğunlaşmıştır. Tarih boyunca milletlerin, devletlerin varlıklarını sürdürebilmesi ve dünyadaki gelir kaynaklarına sahip olabilmesi için çeşitli savaşlar meydana gelmiş, yapılan bu savaşlarda başarı kazanmak adına düzenli ordular kurma ihtiyacı duyulmuştur.

Osmanlı Devleti'nde düzenli ordu Orhan Bey zamanında yeniçeri ocağı adıyla kurulmuş olup farklı dönemlerde isim ve şekil değiştirerek devam etmiştir (Akgündüz & Öztürk, 1999). Milli Savunma Bakanlığı Askere Alma Daire Başkanlığı ASAL (2011) verilerine göre, Osmanlı Devleti dönemine ait askere alma yöntemi ile ilgili yazılı bir belge ve askerlik süresi ile ilgili kesin bir bilgi olmamasıyla beraber bu sürenin 8 yıl, 5 yıl gibi oldukça uzun bir süreci kapsadığı tahmin edilmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren bu sürenin giderek azaldığı ve 1963'ten sonraki yıllarda ise genellikle iki yıldan daha az olduğu görülmektedir.

Ülkemizde askerlik hizmeti, Askerlik Kanunu'nun birinci maddesinde belirtildiği üzere TC vatandaşı olan ve askerlik çağına gelmiş, bazı özür durumları hariç, her erkek birey için zorunludur. Askerlik çağı, yirmi yaşına girilen yıl ile 41 yaşına girilen yıl arasındaki süreci kapsamaktadır (ASAL, 2011).

Çin, Hindistan ve Amerika Birleşik Devletleri gibi nüfusu fazla olan ülkelerin asker sayıları bazı küçük devletlerin toplam nüfusu kadar olabilmektedir. Ülkemizde ise, Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK (2011)'in, adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına göre, 74 milyonluk nüfusun yaklaşık 15 milyonu askerlik çağındaki erkek bireylerden oluşmaktadır. Askerlik çağında

bulunan birey sayısı, hem askerlik görev süresi hem de askere alma yöntemleri üzerinde etkili bir unsur olabilmektedir.

Günümüzde askerlik görev süresi, yükümlülük sahibi her vatandaşın eğitim durumuna göre değişmektedir. Yüksekokul mezunu olmayanlar ile dört yıldan daha az süreli yüksekokul mezunları, askerlik hizmetlerini erbaş ve er olarak 15 ay süre ile yapmaktadırlar. Dört yıl ve daha fazla süreli yüksekokul mezunlarının askerlik hizmet süreleri ise, yedek subay olarak yaptıkları takdirde 12 ay, er/erbaş olarak yaptıklarında 6 aydır. Yüksek lisans ve doktora yapmakta olanlar ile kurum adına yurtiçi-yurtdışı görevlendirmesi bulunanlar ise, 35 yaşını doldurdukları yılın sonuna kadar askerlik görevini erteleyebilirler (ASAL, 2011).

Askere alma yöntemleri sadece eğitim düzeyine göre belirlenmemektedir. Kimi özel durumlarda ihtiyaca göre dövizli askerlik ve bedelli askerlik yöntemleri de uygulanmaktadır. Örneğin, 1999 yılında meydana gelen Gölçük depremi sonrası aynı yıl gelirleri depremzedeler için kullanılmak üzere bir sefere mahsus bedelli askerlik çıkarılmıştır. Bedelli askerliğin aksine dövizle askerlik ise yurtdışında oturma ve çalışma müsaadeli olarak en az üç yıl işçi veya işveren sıfatıyla kalanlardan istekli olanlara tanınmış sürekli bir haktır. Her iki askerlik yöntemi, 21 gün süren temel askerlik eğitimini içermektedir.

Milli Savunma Bakanlığı ile yapılan anlaşmalar çerçevesinde mesleki askerlik de yapılabilmektedir. Örneğin, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir okulda kadrolu çalışan bir öğretmen, yirmi sekiz gün süreyle temel askerlik eğitimini, tamamladıktan sonra askerlik hizmetini mesleklerine devam ederek tamamlayabilirler. Öğretmen askerlik hizmet süresi emsali erbaş veya erler gibi 12 aydır (ASAL, 2011).

Askere alma yöntemleri, süreleri ve diğer parametreler göz önüne alındığında askerlik yapılması gereken bir zorunlu görev olarak görülebilir. Fakat Türk toplumu için bundan çok daha fazlasını ifade etmektedir. Örneğin, halk arasında askerliğin “peygamber ocağı” olarak nitelendirilmesi askerlik görevinin aynı zamanda kutsal bir görev olduğunu işaret eder. Şahin (2007) askerliği, sadece savaşta uygulanacak bir sanatın öğretildiği görev olmanın yanında, üyeleri toplumun her kesiminden gelen personeli de sosyalleştiren bir kurum olarak belirtmektedir. Buna paralel olarak, Türk toplumunun sahip olduğu özellikler ve fertlerin yetişme tarzı dikkate alındığında, askerliğin toplumun yaşam tarzını da etkilediği söylenebilir (Vurmaz, 2007). Şahin ve Vurmaz'ın savlarına örnek olarak evlilik ve işe alınma verilebilir.

Günümüzde hala, ülkemizin bazı kesimlerinde askerlik yaptıktan sonra evlenmenin daha uygun olacağı düşünülmektedir. Bu kanı, toplumun belirli kesiminin askerliğe sadece bir vazife değil olgunlaşma sürecinin bir parçası olarak düşünmesinden kaynaklanabilir. İşe alınma sürecinde ise askerlik, belki evlilikten daha baskın olarak hissedilmektedir. Bazı kurumlar, askerlik görevini tamamlamış bireyleri işe almak istemektedir. Askerliğini tamamlamamış bir birey çalışma hayatına başlasa bile, işveren tarafından firmada sürekli bir eleman olarak görülmediğinden bu durum daha az maaş, iş hayatında yükselmeme gibi durumlara neden olabilir.

Askere alma yöntemleri ve askerlik süreleri askerlik çağında bulunan genç insanların hayatlarında önemli bir süreç olarak karşılırlarına çıkmaktadır. Toplumda kalıplaşmış olan görüşler bir yana, özellikle askerlik çağındaki insanların belirli bir kısmını oluşturan üniversiteli gençlerin askerlik, askere alınma yöntemi, askerlik süresi ve askerliğin toplumsal yaşamlarına etkisi hakkındaki düşünceleri merak konusudur. Örneğin, toplumun olgunlaşma süreci olarak baktığı askerliği gençler nasıl görmektedir? Gençler askerlik ile direkt alakalı olmayan çaycı, garson ve temizlikçi gibi görevlerde bulunma hakkında ne düşünülmektedir? Daha önce silah eğitimi almamış bir üniversite öğrencisi üç ay gibi kısa bir askeri eğitimden

sonra dağlarda terörle mücadele etmek zorunda kalabilmesi durumunu nasıl yorumlamaktadır? Bu çalışma, yukarıdaki soruları da içerecek şekilde, üniversite öğrencilerinin askerlik süresine ve askere alma yöntemlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, İstanbul ili sınırları içerisinde yer alan %60'ı devlet, %40'ı vakıf meslek yüksekokulu/üniversitesinden olmak üzere önlisans, lisans, yüksek lisans veya doktora programlarında eğitimini devam ettiren toplam 1006 erkek öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların yüzde 27.9'u İstanbul Üniversitesi, %9.6'sı Marmara Üniversitesi, yüzde 9'u Sabancı Üniversitesi, %8.4'ü Yıldız Teknik Üniversitesi, yüzde 6.6'sı İstanbul Teknik Üniversitesi, %6.2'si Doğu Üniversitesi, yüzde 4.6'sı Okan Üniversitesi, %4.3'ü İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu, yüzde 3.8'i Fatih Üniversitesi, %3.1'i Yeditepe Üniversitesi, yüzde 2.6'sı Boğaziçi Üniversitesi, %2.2'si Koç Üniversitesi, yüzde 1.9'u Galatasaray Üniversitesi, %1.7'si İstanbul Ticaret Üniversitesi ve yüzde 8.2'si İstanbul'daki diğer üniversitelerdeki öğrencilerden oluşmuştur.

2.2. Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak araştırmacıların hazırlamış olduğu anket kullanılmıştır. Anketin birinci bölümü, katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin 7 adet sorudan; ikinci bölümü, askerlik süresi ve askere alma yöntemlerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan (Cevapları: kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum) 24 adet önermeden; üçüncü bölümü ise katılımcıların askerlik ile ilgili belirtmek istedikleri düşünceler için ayrılmış açık uçlu bir sorudan oluşmaktadır. Veri toplama işlemi internet üzerinden gerçekleştirilmiştir. Anketin web adresi ve şifreler katılımcılara üniversite yönetimleri ve sosyal iletişim ağları üzerinden gönderilen mesajlar ile iletilmiştir.

Anket hazırlanırken ilk olarak askerlik görevini tamamlamış beş kişi ile yüz yüze görüşülmüştür. Bu görüşmeler sonucu elde edilen veriler ışığında araştırmacılar tarafından öncelikle 35 soru ve önermeden oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anketin güvenilirlik çalışması için yapılan pilot uygulamaya 100 erkek öğrenci katılmıştır. Bu uygulama sonucu elde edilen verilere dayalı olarak anketin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.731 olarak saptanmıştır. Geçerlilik çalışması kapsamında, anket üç alan uzmanı ile görüşüldükten sonra alan uzmanlarından alınan geri bildirimler sonucu, bazı soruların ve önermelerin çıkarılması ya da eklenmesi ile nihai formuna ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Veri toplama aracı olarak kullanılan anket “www.NeKadarAskerlikYapsam.com” adresi üzerinden yayınlanmıştır. Ankete erişimin şifre ile sağlandığı veri toplama sürecinde, öğrencilere şifreler sosyal iletişim ağları, üniversite yönetimleri ya da üniversitelerin Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlükleri ve üniversitelerin öğrenci kulüpleri yardımıyla ulaştırılmıştır. Söz konusu şifrelerin kontrolsüz yayılmaması amacı ile belirtilen şifreler belirli aralıklar ile değiştirilmiştir.

2.4 Veri Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde ve frekanstan faydalanılmıştır.

2.5. Araştırmanın İç Geçerliliği

Araştırmada kullanılan anket internet ortamından, yansız ve herhangi bir yönlendirme olmadan uygulanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Sonuçlar üç alan uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Öğrencilerin kimliğini belirleyecek herhangi bir soru sorulmamış olup sadece IP adresleri alınmıştır. Ayrıca öğrencilerin kişisel cevapları ve bilgilerinin (IP adresleri) araştırmacılar dışında başka kişi ve kurumlarla ile paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir.

2.6. Araştırmanın Dış Geçerliliği

Bu çalışma, İstanbul ilindeki devlet ve vakıf olmak üzere toplam 30 üniversiteden 1006 erkek öğrencinin (ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora) katılımı dikkate alındığında, araştırmadan elde edilen sonuçlar sınırlı bir genellemeye sahiptir. Sonuçlar aynı eğitim ve aynı özelliklere sahip öğrenci grupları üzerinde genellenebilir. Anket üzerinde öğrencilere yönelik bazı bilgilendirmelere ve açıklamalara yer verilmiştir.

3. BULGULAR

Elde edilen bulgular, demografik bulguların yanı sıra askerlik hizmetine, askere alma yöntemine, bedelli askerliğe, profesyonel askerliğe, askerlik süresine ve askerliğin sosyal hayata etkilerine ilişkin bulgular olmak üzere 7 başlık altında toplanmıştır.

3.1 Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklere ilişkin bulguları Tablo-1’de verilmiştir.

Tablo-1 Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Askerlik Durumu	Yüzde	Öğrenim Durumu	Yüzde	Nüfusa Kayıtlı Olduğu Bölge	Yüzde
Tecilliyim	%87.3	Önlisans	%8.3	Akdeniz Bölgesi	%9.1
Askerlik Görevimim Tamamladım	%7.8	Lisans	%77.8	Doğu Anadolu Bölgesi	%9.5
Bakaya durumundayım	%3.7	Yüksek Lisans	%11.0	Ege Bölgesi	%10.3
Mazeretimden dolayı askerlik görevimi yapmadım/ yapmayacağım	%1.2	Doktora	%2.9	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	%5.1
				İç Anadolu Bölgesi	%13.5
				Karadeniz Bölgesi	%18.7
				Marmara Bölgesi	%33.8

Not: Tablolardaki bazı değerler virgülden sonra tek rakama yuvarlandığından yüzde toplamları 0,01 kadar fazla ya da eksik çıkabilir.

Demografik özelliklere bakıldığında katılımcıların büyük çoğunluğunu yüzde 77.8 ile lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Bölge dağılımına göre incelendiğinde yüzde 33.8 ile Marmara Bölgesi ve yüzde %18.7 ile Karadeniz Bölgesi ön sıralarda yer almaktadır. Öğrencilerin askerlik durumu göz önüne alındığında ise tecilli durumdaki öğrencilerin sayısal üstünlüğü fark edilmektedir.

3.2 Askerlik Hizmetine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin askerlik hizmetine ilişkin görüşleri Tablo-2’de verilmiştir.

Tablo-2 Askerlik Hizmetine İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Askere alınmayı geciktirmek için yüksek lisans yaptım/yapmayı düşünüyorum.	%21.0	%21.2	%16.1	%23.2	%18.5
Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde terörün devam etmesi askerlik vazifemi ileri bir tarihe atmama neden olmaktadır.	%25.4	%25.1	%11.0	%21.4	%17.2
Askerlik vazifemi temizlikçi, çaycı, garson v.b. görevlerde istihdam edilerek geçirmeyi içime sindiremiyorum.	%52.2	%21.0	%9.5	%10.9	%6.4
Hangi ilde askerlik yapılacağına ilişkin kararda torpilin de etkili olduğunu düşünüyorum.	%38.1	%34.1	%14.9	%9.0	%3.9
Askerlikte geçirilen zamanı ciddi bir kayıp olarak görüyorum.	%48.1	%22.0	%10.1	%11.7	%8.1

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Tablo-2 ’ye göre, katılımcıların % 73.2 (Kesinlikle Katılıyorum+Katılıyorum) gibi büyük bir çoğunluğu askerlik hizmetini temizlikçi, çaycı, garson v.b askerlikle doğrudan alakalı olmayan işlerde geçirmeyi içlerine sindirebilmiş değildir. Bu düşünceleri destekler nitelikteki diğer bulgu ise öğrencilerin %70.1’nin askerliği ciddi bir vakit kaybı olarak görmesidir. Bunun yanında, öğrencilerin %45.5’i terörün devam etmesinden dolayı askerlik görevini geciktirme eğilimindedir. Öğrencilerin %42.2’sinin askerlik görevini geciktirmek için lisansüstü eğitimi yaptığı/yapmayı düşündüğü görülmektedir. Yukarıdaki tabloda en çarpıcı sonuç, katılımcıların %72.2 gibi çok büyük bir oranının askerlik hizmet yerinin belirlenmesinde torpilin etkili olduğunu düşünmesidir.

Araştırmaya katılan, askerliğini henüz yapmamış ve devlet üniversitesinde doktora eğitimine devam eden bir öğrencinin

“Askerlik olması gereken bir olgudur. Fakat mevcut yapıda insanları garson olarak kullanan, neredeyse hiç eğitim vermeden çatışmaya sokan bu sistemin tamamen ortadan kalkması gerekmektedir...”

yorumu dikkat çekicidir.

3.3 Askere Alma Yöntemine İlişkin Bulgular:

Araştırmaya katılan öğrencilerin askere alma yöntemine ilişkin görüşleri Tablo-3’de verilmiştir.

Tablo-3 Askere Alma Yöntemine İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Yedek subay olarak askerlik yapmak askerliği cazip kılar.	%17.3	%35.2	%23.1	%15.8	%8.6
Üniversite mezunları ile mezun olmayanların tek tip askerlik yapmaları üniversite mezunlarına bir haksızlıktır. “Üniversite mezunu ile ” en az 4 yıllık bir lisans bölümünden mezun kişi kastedilmektedir.	%60.9	%21.7	%6.0	%6.3	%5.2

Tek tip askerlik toplumsal bütünleşme açısından önemlidir.	%4.4	%8.3	%12.0	%35.1	%40.3
--	------	------	-------	-------	-------

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Tablo-3'e göre araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %52.5'i (Kesinlikle Katılıyorum+Katılıyorum) yedek subaylığın askerliği cazip kıldığı yönünde düşüncelerini belirtmişlerdir. Elde edilen diğer bir bulgu öğrencilerin üniversite yıllarında edindikleri hem kişisel gelişim hem de iş bilgisi kazanımı açısından askerlik süresince üniversite mezunu olmayanlardan farklı statüde olmaları ve daha kısa süreli askerlik yapmaları gerektiği yönündedir. Bu bağlamda tek tip askerlik ile ilgili öğrencilerin %82.6'lık kısmı üniversite mezunu olanlar ile olmayanların aynı tipte askerlik yapmalarının üniversite mezunlarına haksızlık olduğu görüşündedir. Öğrencilerin, tek tip askerliğin toplumsal bütünlük açısından önemli olduğuna %75.4 (Katılmıyorum+Kesinlikle Katılmıyorum) oranı ile katılmamaları belirtilen görüşü destekler bir bulgudur.

Devlet üniversitesinde lisans programına kayıtlı olan bir öğrencinin açık uçlu soruya cevabının

“Tek tip askerlik insanların hayatlarından 12 ayı çalmaktan başka bir şey değildir, askerlik problemi yüzünden eğitimli genç nüfus yurt dışına çıkmak istiyor ya da çıkıyor...”

olmasının yanı sıra başka bir katılımcının

“... üniversite mezunu bir insanla olmayan bir insanı aynı kefeye koymak saçmalık. Deselerki; sadece süre aynı olacak, birinin beyin, diğerininse beden gücünü kullanacağız, iste buna VARIM...”

şeklindeki yorumu ise tek tip askerlik için bir öneri niteliğindedir.

3.3.1 Bedelli Askerliğe İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin bedelli askerliğe ilişkin görüşleri Tablo-4'de verilmiştir.

Tablo-4 Bedelli Askerliğe İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Bedelli askerlik ülke ekonomisine katkı sağlar.	%30.7	%32.8	%14.1	%11.8	%10.5
Bedelli askerlik ayrımcılığa yol açar.	%19.0	%22.7	%17.7	%21.7	%18.9
Bedelli askerlik ülke güvenliği için bir problem oluşturur.	%8.9	%11.5	%14.5	%35.3	%29.3

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Tablo-4 incelendiğinde; öğrenciler %63.5 (Kesinlikle Katılıyorum+Katılıyorum) gibi yüksek oranla bedelli askerliğin ülke ekonomisine katkı sağlayacağı görüşünü belirtmektedirler. Ayrıca, katılımcıların %64.6'sının bedelli askerliğin ülke güvenliği için herhangi bir problem oluşturmayacağı kanaatine vardıkları söylenebilir. Bütün bunlar bir yana, %41.7'lik bir kesim bedelli askerliğin ayrımcılığa neden olabileceğini ifade etmektedir.

Vakıf üniversitesinde yüksek lisans eğitimine devam eden ve askerliğini henüz tamamlamamış olan bir öğrencinin açık uçlu soruya verdiği

“... Bedelli askerliği kişisel olarak talep ediyorsa da, toplumda ayrımcılığa yol açabileceği konusunda ciddi şüphelerim var. Ve dar gelirli bir ailenin çocuğu

askerliğe giderken, benim ailem biraz daha varlıklı olduğu için bu yükümlülükten kurtulma hakkını çok da kendimde göremiyorum. Profesyonel askerlik bu konuda bir orta yol olabilir.”

yanıtı dikkat çekmektedir.

3.2.2 Profesyonel Askerliğe İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin profesyonel askerliğe ilişkin görüşleri Tablo-5’de verilmiştir.

Tablo-5 Profesyonel Askerliğe İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Askerlik zorunlu olmaktan çıkartılıp, profesyonel askerlik sistemine geçilmelidir.	%58.9	%19.3	%8.7	%6.7	%6.4
Profesyonel askerlik işsizliğin azalmasına olanak sağlar.	%43.8	%32.7	%12.6	%7.2	%3.7
Profesyonel askerlik sayesinde terör ile mücadele daha etkin hale gelir.	%55.8	%26.4	%9.7	%4.1	%4.0
Profesyonel askerlik ülkemizin dünya üzerindeki askeri gücünü daha etkin kılar.	%49.1	%25.4	%15.8	%6.5	%3.2

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Tablo-4’teki verilere göre; öğrencilerin büyük bir kısmını temsil eden %78.2’lik (Kesinlikle Katılıyorum+Katılıyorum) dilim askerliğin zorunlu olmaktan çıkartılıp profesyonel askerlik sistemine geçilmesi gerektiğini savunmaktadır. Katılımcıların %76.5’inin profesyonel askerlik ile işsizliğin azalacağını ve %82.2’sinin terörle mücadelenin daha etkin hale geleceğini düşünmesi bu inancının sebebi olarak gösterilebilir. Bununla beraber, üniversite öğrencileri %74.5’lik bir oranla profesyonel askerlik ile ülkemizin askeri gücünün dünya çapında daha etkiye hale geleceğini belirtmektedirler.

Askerlik hizmetini tamamlamış ve devlet üniversitesinde lisans eğitimine devam eden bir öğrenci

“...Ben askerlik görevini yeni tamamladım ve attığım 3-5 mermiden başka ülkem savunmasına hizmet ettiğimi düşünmüyorum. Herhangi bir savaş durumunda hepimiz vatanımız için canımızı seve seve veririz ancak ülkemizin bulunduğu coğrafyada ayakta kalabilmek için savaşta ölecek değil ayakta kalacak, mesleği askerlik olan insanlardan kurulu bir ordumuz olması gerektiğini düşünüyorum.”

yorumu ile dikkat çekmektedir.

3.4 Askerlik Süresine İlişkin Bulgular:

Araştırmaya katılan öğrencilerin askerlik süresine ilişkin görüşleri Tablo-6’da verilmiştir.

Tablo-6 Askerlik Süresine İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Üniversite mezunlarına kısa dönem askerlik olarak uygulanan 6 ay süre kısaltılmalıdır.	%56.1	%23.4	%8.9	%7.1	%4.6
Üniversite mezunlarının yedek subay olarak yapmış oldukları 12 aylık süre kısaltılmalıdır.	%41.8	%28.1	%14.9	%10.5	%4.6

Üniversite mezunu olmayanlar için uygulanan 15 ay süre kısaltılmalıdır.	%45.3	%33.1	%10.7	%6.2	%4.7
---	-------	-------	-------	------	------

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Tablo-6’da belirtilen askerlik süresine ilişkin bulgulara bakıldığında öğrenciler askerlik süresinin kısaltılmasına yönelik bir tavır sergilemektedirler. Öyle ki katılımcılar üniversite mezunları için uygulanan 6 aylık kısa dönem askerliğin kısaltılması fikrini %79.5 (Kesinlikle Katılıyorum+Katılmıyorum) gibi büyük bir oranla desteklemektedirler. Aynı şekilde üniversite mezunu olmayanlar için uygulanan 15 aylık sürenin kısaltılmasına %78.4 oran ile, üniversite mezunlarının yedek subay olarak yapmış oldukları 12 aylık sürenin kısaltılmasına ise %69.9 oran ile olumlu bakmaktadırlar.

Askerlik süresi ile ilgili öğrenciler açık uçlu soruda yukarıda sözü edilen bulguları destekleyecek çok sayıda görüş bildirmişlerdir. Vakıf üniversitesinde lisans eğitimine devam eden bir öğrenci en verimli çağında uzun bir dönem boyunca alıkonulmak istemediğini

“Ben 4 sene üniversitede mühendislik eğitimi alıp 23 24 yaşıma geldiğimde, yani ülkemin üretim gücüne en çok katkı yapabileceğim en istahlı zamanımda ya Güneydoğu’da tavuk gibi avlanmak ya da İzmir Orduevinde çaycılık yapmak için 6 veya 12 ay (süresi hiç önemli değil) zorla alıkonulmayı hazmedemiyorum, kabul etmek istemiyorum.”

sözleri ile belirtmektedir.

3.5 Askerliğin Sosyal Hayata Etkilerine İlişkin Bulgular:

Araştırmaya katılan öğrencilerin askerliğin sosyal hayata etkilerine ilişkin görüşleri Tablo-7’de verilmiştir.

Tablo-7 Askerliğin Sosyal Hayata Etkilerine İlişkin Bulgular

Önermeler	1*	2*	3*	4*	5*
Üniversite mezunu olmayanların askerlik yapması onların iş hayatında olumsuzluklara neden olur.	%19.7	%23.7	%16.8	%26.5	%13.3
Üniversite mezunlarının askerlik yapması onların iş hayatında olumsuzluklara neden olur.	%44.0	%26.0	%8.3	%14.6	%7.1
Üniversite mezunlarının askerlik yapması onların evlilik vb sosyal hayatlarında olumsuz etki yapar.	%36.8	%24.4	%10.7	%19.5	%8.6
Askerlik üniversite mezunu olmayanların kişisel olgunlaşmasını sağlar.	%19.3	%38.3	%17.2	%13.2	%12.0
Askerlik üniversite mezunlarının kişisel olgunlaşmasını sağlar.	%7.9	%24.6	%15.6	%22.9	%29.0

*(1= Kesinlikle Katılıyorum, 2= Katılıyorum, 3= Kararsızım, 4=Katılmıyorum, 5= Kesinlikle Katılmıyorum)

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin %39.8’i (Katılmıyorum+Kesinlikle Katılmıyorum) üniversite mezunu olmayanların askerlik yapmasının onların iş hayatında olumsuzluklara neden olacağı görüşüne katılmazken, %70’lik (Kesinlikle Katılıyorum+Katılıyorum) oran ile aynı durumun kendileri için olumsuzluğa neden olacağına inanmaktadır. Yine üniversite mezunu olup olmama durumuna göre bakıldığında, katılımcılar askerliğin üniversite mezunu olmayanlar için kişisel olgunlaşma sağlayacağını %57.6 ile destekler iken aynı durum üniversite mezunu olanlar için kendilerine sorulduğunda %51.9 oranla askerliğin herhangi bir olgunlaşma sağlamayacağı görüşündedirler. Evlilik gibi sosyal

hayat baz alındığında ise, araştırmaya katılan üniversite öğrencileri %61.2 gibi büyük bir oranla ise askerliğin sosyal hayatlarında olumsuz etki yapacağını düşünmektedirler.

Bir lisans öğrencisinin açık uçlu soruya verdiği

“Tam çalışıp hayatımı kuracağımda önüme askerlik çıkacak ve çok zaman kaybedeceğim bu ekonomik şartlarda zaman kaybettiğinde çok şey kaybetmişsin demektir, hayatımın önünde engel zorunlu askerlik”

cevabı üniversite öğrencileri için askerliğin sosyal ve iş hayatlarına olumsuz etkisinin oldukça fazla olacağı yönündeki bulguları destekler niteliktedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın örneklemini oluşturan İstanbul'daki üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmının askerlik hizmetini temizlikçi, çaycı, garson vb. olarak yapmak istememesi ve askerliği zaman kaybı olarak görmesi düşündürücüdür. Belki bu sebeplerden dolayı askerliği ertelemeyi düşünen katılımcı sayısı az değildir.

Özellikle, üniversite öğrencilerinin askerlik görev yerlerinin belirlenmesinde torpilin de etkili olduğunu düşünmesi askerliğe karşı bir güven kaybı olduğu anlamına gelebilir. Bu sebeple öğrenciler üzerinde oluşmuş bu olumsuz yargının sebebi araştırılabilir ve bu durumun giderilmesine yönelik tedbirler alınabilir.

Tek tip askerlik yönündeki bulgular dikkate alındığında, öğrencilerin üniversite mezunu olanlar ile olmayanların tek tipte askerlik yapmasının çok doğru bir uygulama olmayacağı konusunda neredeyse hemfikir oldukları görülmektedir.

Günümüz öğrencilerinin, geçmişte olduğu gibi askerlik hizmetinin tartışmasız “ne ise o” anlayışından uzaklaştığı ve tartışmaya açık hale getirdiği ve öneriler sunduğu görülmektedir. Örneğin, öğrenciler mezuniyet sonrası askerlik hizmetini yapmak yerine iş hayatına atılıp ekonomik anlamda ülkelerine daha fazla katkı sağlayacaklarını düşünmektedirler.

Öğrenciler askerlik süresinin kısa dönem, uzun dönem ve yedek subaylık için uzun olduğu ve bu sürenin kısaltılması gerektiğini savunmaktadırlar. Bundan dolayı sürenin belirli miktar azaltılması bu durumun öğrenciler üzerindeki olumsuz baskısını kaldırabilir.

Son günlerde gündemden düşmeyen, siyasi partilerin seçim vaatlerini etkileyen ve askere alma yöntemlerinden biri olan bedelli askerlik konusunda katılımcıların kararsız olduğu düşünülebilir. Çünkü bir yandan, bedelli askerliğin ülke ekonomisine katkı sağlayacağı ve bu durumun ülke güvenliğinde herhangi bir problem oluşturmayacağı görüşünde olsalar da diğer yandan bedelli askerliğin ayrımcılığa neden olabileceğine ilişkin kuşkular taşımaktadırlar.

Gündemdeki diğer bir konu olan profesyonel askerlik ile ilgili katılımcıların ciddi bir fikir birliği içinde olduğu gözükmektedir. Şöyle ki; üniversite öğrencileri profesyonel askerlik ile terörle mücadelenin daha etkin olacağına, işsizliğin azalacağına ve askeri gücümüzün dünya çapında artacağı inancını taşıdıklarından profesyonel askerlik sistemine geçilmesi gerektiğini belirtmektedirler.

Çalışmanın giriş bölümünde bahsi geçen bazı araştırmalarda Türk toplumunda askerliğin bir görevden çok daha fazlası ve olgunlaşma süreci için gerekli görülen bir dönem olduğu belirtilmiş olsa da askerliğin kişisel olgunlaşma sağlamayacağı yönünde görüş bildiren öğrencilerin hiç de azımsanmayacak sayıda olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencileri özellikle en verimli çağlarında askerlik ile geçirilecek zamanı büyük bir olumsuzluk olarak görmekte, askerlik yapma koşulunun işe alımlarda önlerine konulmasından, iş hayatına atılmak yerine askerlik görevlerini yapmak zorunda olmaktan şikâyetçi olmaktadır. Günümüz ekonomik, sosyal, psikolojik vb. şartlarından ötürü üniversite gençliğinin askerliği kendilerine bir engel olarak görmemesi için çeşitli önlemler alınmalıdır.

Türk milletinin askerlik vasıfları tüm dünyaca bilinmektedir. Ancak yapılan çalışmada, tarihten gelen 'asker millet', 'her Türk asker doğar', 'askerlik bir eğitim yeridir' gibi anlayışların üniversite öğrencileri tarafında değişime uğradığı sonucu çıkarılabilir.

Bu araştırmanın neticesinde üniversite gençlerin endişelerini ortadan kaldıracak ve önerilerini dikkate alacak şekilde var olan askerlik sisteminin yeniden yapılandırılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

Akgündüz, A. & Öztürk, S. (1999). *Bilinmeyen Osmanlı*. İstanbul, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayınları, s41.

Milli Savunma Bakanlığı, Askerealma Dairesi Başkanlığı(ASAL). *Askerlik kanunu*. <http://www.asal.msb.gov.tr/> , erişim tarihi 16.01.2011.

Şahin, S. (2007). Bir sosyalleşme mekanizması olarak askerlik kurumu. *Yüksek lisans tezi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s73.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). *Nüfus, demografik ve toplumsal yapı*. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> , erişim tarihi: 30.01.2011

Vurmaz, M. (2007). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e askere alma sistemi (1826-1970). *Yüksek lisans tezi*, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s3.